

Anmeldelser

Tips om medisinsk litteratur, andre bøker, filmer og elektroniske medier som bør anmeldes, sendes til tidsskriftet@legeforeningen.no

Endokrin behandling av brystkreft

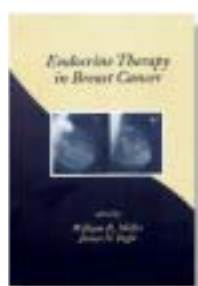
Miller WR, Ingle JN, red

Endocrine therapy in breast cancer

378 s, tab, ill. New York: Marcel Dekker, 2002.

Pris NOK 150

ISBN 0-8247-0787-7

Et sentralt terapeutisk angrepspunkt ved brystkreft er behandling som på forskjellige måter hindrer østrogenets stimulerende virkning på brystkreftceller. Nye medikamenter som er utviklet de senere år, gir nye muligheter både

innen forebygging og behandling av brystkreft.

50 klinikere og basalforskere med endokrin forskning innen brystkreft som ekspertområde, var samlet i Skottland i 2001 for å evaluere og diskutere status og fremtidige strategier i forståelsen og behandlingen av brystkreft. Denne boken er et referat derfra. Målgruppen er således først og fremst leger/forskere som arbeider innen feltet brystkreft.

Boken er bygd opp i fire faglige hoveddeler: avansert (metastatisk) brystkreft, tidlig brystkreft, neoadjuvant (preoperativ) terapi og kjemoprevensjon. Under hver av disse omhandles både behandlingsstrategi og de fleste aktuelle endokrine medikamenter/substanser. Hver faglige del avsluttes med referat fra en paneldiskusjon, hvor den fremtidige forskning og behandling diskuteres. Det blir fremhevet i flere deler av boken at de nye effektive østrogenhemmende medikamentene bør testes i neoadjuvante behandlingsprotokoller for best mulig å avdekke prediktive faktorer for effekt. I adjuvant behandling reises også viktige problemstillinger om hvorledes man skal optimalisere effekt og samtidig redusere mulige bivirkninger. Videre omhandles flere aspekter av de nye midlenes muligheter i forebygging av brystkreft (kjemoprevensjon).

Boken har engelsk språk. Den har preg av først og fremst å skulle sørge for rask distribusjon av møtets innhold til det øvrige brystkreftmiljø. Således er det ikke lagt vekt på pedagogisk layout, inkludert figurer/illustrasjoner. Det er kun noen få bilder, figurer og tabeller i boken. Boken kan ut fra et pedagogisk synspunkt virke tunglest. For personer

med god faglig forståelse er likevel dette en spennende og meget lesbar bok. Den kan ikke erstatte en lærebok, men gir meget god oversikt over dagens situasjon og fremtidige utfordringer ved endokrin behandling av brystkreft. Boken kan således anbefales til leger og forskere med spesiell erfaring i og interesse for brystkreft.

Bjørn Naume

Onkologisk avdeling

Det Norske Radiumhospital HF

Oversiktlig om lungesykdommer

Pedersen JT

Lungesykdomme

3. utg. 288 s, tab, ill. København: Munksgaard,

2002. Pris DKK 328

ISBN 87-628-0240-2

Boken er en basislærebok i lungesykdommer. Ifølge forlaget er den beregnet på sykepleie-, medisinstudenter samt leger og sykepleiere i klinisk arbeid. Bokens oppbygging og inndeling er tradisjonell. Den omtaler kortfattet lungenes

utvikling, anatomi, fysiologi og funksjon, kliniske funn samt lungefunksjonsundersøkelser og prosedyrer som anvendes i klinikken. Videre tar boken for seg alle vanlige lungesykdommer og sykdommer med manifestasjoner fra lungene og behandling av disse. Det er også særskilte avsnitt om thoraxtraumer, røyking og farmakologisk behandling.

Boken er skrevet på dansk. Språket er klart og boken er lettlest og enkel å finne frem i. Den inneholder rikelig med figurer og røntgenfotografier. Figurene er oversiktlig og instruktive. En så kortfattet lærebok som tar for seg hele det lungemedisinske fagområdet, vil nødvendigvis være summarisk. Den viktigste målgruppen vil etter mitt skjønn være sykepleiere som arbeider innen lungemedisin og sykepleierstudenter.

Til tross for at boken er dansk sammenfaller terapianbefalingene i det store og hele med norske retningslinjer og tradisjon, og er stort sett ikke kontroversielle. Avsnittene om regelverk og melderutiner kan imidlertid avvike fra norsk praksis og regler. En svakhet ved denne type kortfattede lærebøker er etter mitt skjønn

at enkelte avsnitt kan være vanskelige å forstå uten forhåndskunnskaper om emnet. Et stort pluss er de meget gode og instruktive figurene.

Boken er som nevnt oversiktlig, men ikke uunnværlig ved landets lungeavdelinger. Leger og medisinstudenter er nok tjent med en bok som går mer i dybden, bortsett fra som eventuelt kortfattet oversikt/repetisjon. Det finnes fra før også tilsvarende litteratur på norsk som dekker samme behov.

Sigurd Steinshamn

Lungeavdelingen

St. Olavs Hospital HF

Oppdatert om arbeidsindusert astma

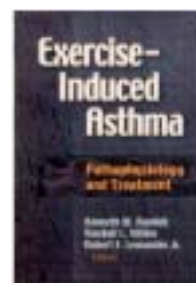
Rundell KW, Wilber RL, Lemanske R jr, red

Exercise-induced asthma: Pathophysiology and treatment

266 s, tab, ill. Leeds: Human Kinetics, 2002.

Pris GBP 34

ISBN 0-7360-3389-0

Forfatterens hensikt med denne boken er å gi en oversikt over dagens kunnskaper om arbeidsindusert astma og gi retningslinjer for diagnostikk og behandling. Etter undertegnede mening gir den en utførlig og oppdatert

oversikt over emnet. Det er gode oversiktsartikler og relevante tabeller og figurer. Det er godt med referanse også fra nordiske studier.

Den er aktuell lesing for dem som arbeider med astmapasienter f.eks. barne- og lungeleger, men spesielt av interesse for idrettsleger og for dem som er interessert i forskning i relasjon til arbeidsindusert astma.

Nils Petter Boye

Lungemedisinsk avdeling

Ullevål universitetssykehus

Trygdemedisinsk jubileumsbok

Hanch-Hansen T, red

Mellom pasient og samfunn

Norsk trygdemedisinsk forening 50 år. 132 s, ill.

Oslo: Norsk trygdemedisinsk forening, 2002.

Pris NOK 150

ISBN 82-996401-0-5

Denne boken markerer 50-årsjubileet til Norsk trygdemedisinsk forening, med sju historiske kapitler og fire kapitler om veien fremover. De fleste som er opptatt av helse- og sosialpolitikk og medisins plass, vil ha glede av mye i denne boken, der hvert kapittel har en egen forfatter. Selve foreningens historie omtales, den trygdemedisinske utvikling, fagoverlegenes plass, kvalitetsutvikling, akademisk trygdemedisin og internasjonalt samarbeid.

Boken gjennomsyres av den humanistiske innstillingen til trygdelegene og en dyp og vedvarende frustrasjon over trygdemedisinernes rolle i det store trygdemaskineriet. For meg var det overraskende å lese så mye åpen og nærmest besk kritikk av selve trygdesystemet fra kolleger som kjenner det godt fra innsiden. Det må innrømmes at dette gjorde lesingen av boken atskillig mer interessant enn jeg hadde ventet.

Kapitlene under overskriften *Fremtidssyver* var derimot ikke spesielt spennende. Tittelen på boken bærer bud om en vanskelig posisjon for legene når trygden skal forvaltes. Det burde vært mulig, med den liberalistiske og egosentrerte utvikling vi ser i samfunnet i dag, å presentere flere utfordrende scenarier for utviklingen i bruken av medisinsk kompetanse i trygdesystemet.

Boken er illustrert med artige tegninger utført av en av foreningens egne. Layout er innbydende og boken er lettlest. Det er ikke gjort forsøk på å skape noen enhetlig fremstilling, og ikke alle forkortinger er innlysende for den uinnvidde leser. Redaktøren burde ha luket ut et par skjemmende metaforer. Men alt i alt fin innsats og interessant lesing fra en av våre små spesialforeninger.

Pål Gulbrandsen

HELTEF – Stiftelse for helsetjenesteforskning
Nordbyhagen

Om galskap

Blomberg W
Galskapens hus

Utskilling og internering av gale i Norge
1550–1850. 239 s. Oslo: Universitetsforlaget,
2002. Pris NOK 318
ISBN 82-15-00176-9

Bibliotekaren og kriminologen Wenche Blomberg har i denne boken tatt for seg et stykke norsk psykiatri- og sosialhistorie, nemlig utskilling og internering av sinnslidende og problemklientell i perioden fra kort etter

reformasjonen og frem til 1850, dvs. til vi fikk sinnssykeloven av 1848. Boken har form av en historisk avhandling. Forfatteren har trukket frem mye interessant materiale fra

den eldste tiden. Hun gir også en kritisk gjennomgåelse av mer tilgjengelig materiale om dollhus og andre forvaringsanstalter opp mot 1800-tallet, da psykiatrien ble gjenstand for gjennomgripende reformer. Dokumentasjon, henvisninger mv. er meget bra. Dette er således en nyttig bok for den som skal arbeide videre med temaet.

Det er imidlertid forhold som gjør det betenkelig å anbefale boken, spesielt til lesere som ikke er inne i stoffet på forhånd. Fra forlagets vaskeseddel siteres: «Hennes nærmeste anliggende er å se på hvordan en gradvis utskilling av gale skjedde over lang tid, og at en forutsetning for at særanstalter kunne oppstå, var at de gale ble etablert som en egen sosial kategori. Boka er et stykke pionerarbeid innenfor norsk sosialhistorie – et felt som har vært dominert av myter og medisiner!» Her har forlaget simpelthen berørt to av grunnproblemene ved boken:

For det første: Hvem er den sosiale kategorien «gale» som Blomberg skriver om? Av teksten går det frem at hun mener det sosiale sjiktet av syke, fattige, arbeidsledige, psykisk lidende etc. som man fant i det gamle samfunn, en gruppe som også finnes nå i form av «gråsoneklientell», og som hadde – og fortsatt kan ha – dårlig med støtteapparat. Men de «gale» er også de psykiatriske syke som den nye sinnssykeomsorgen skulle ta seg av. At samlebetegnelsen «de gale» dekker en sosial kategori som er veletablert i den sosialhistoriske diskusjonen i Norge, betviles sterkt. Det gjør utgangspunktet for boken svært haltende. Blomberg er åpenbart inspirert av Michel Foucault (1926–84). Foucault baserte mange av sine medisinske og sosialhistoriske betraktninger på oppfatningen om eksistensen av en allmenn og unyansert innesperringspolitikk overfor dem som falt utenfor samfunnet. At ikke alle er enige om at denne grunnforutsetningen for Foucaults resonnementer holder, burde vært diskutert i Blombergs tekst.

For det andre: Det er grunn til å reise spørsmål ved sider av det historiske håndverket. Historiefaget har metodiske arbeidsregler som er like eksakte som i noen naturvitenskap. Det stilles krav til kildeinnsamling, representativitet, kildekritikk, drøfting i relasjon til fortidig og nåtidig kontekst osv. Ens verste fiende skal kunne gjøre undersøkelsen om igjen og komme frem til samme kunnskapsgrunnlag – som basis for egne kommentarer og konklusjoner. Her går det galt for Blomberg. Hun har en forutforståelse som blokkerer. Blant annet selekterer hun på forhånd. På side 17 forteller hun f.eks. hvordan hun bevisst ikke anvender Paul Winges trebindsverk fra 1913–1917 (1), fordi Winge er lege og dermed part i saken. Hun har en urokkelig grunnholdning som er beskrevet i innledningen, og som grovt sett går ut på at leger bevisst beskriver temaet feilaktig, fordi de benytter historien på en propagandistisk måte til å bygge opp under sin omnipotens og profesjonsutvik-

ling. Dette går også utover personer som vanligvis regnes som psykiatriens foregangsmenn på 1800-tallet, deriblant Frederik Holst og Herman Major. Fra side 102 omtaler Blomberg f.eks. Dollhuskommisjonen og dens innstilling av 1827, en kommisjon der tre av de fem medlemmene var professorer i medisin. Kommisjonen krevde at stiftelser for sinnssvake skulle være administrativt og økonomisk uavhengige. Dette, sier Blomberg, «er et sentralt poeng for medisinerne overalt når de entrer banen og påberoper seg en spesiell ekspertise på området.» Hvem andre var det som hadde den spesielle ekspertisen på området?

Det er også en annen holdning som gjennomsyres Blombergs bok, nemlig at samfunnet har tilbøyelighet til å undertrykke den stakkars offergruppen som er hennes emne. Dette kunne vært nyansert betydelig dersom diskusjonen hadde vært mer utfyllende i forhold til samtidig kontekst i de historiske periodene hun behandler. I våre dager er det f.eks. få gjenlevende som har opplevd perioden før de beroligende medikamentenes inntrøden i psykiatrien. Egentlig burde enhver som beskjeftiger seg med psykiatrihistorie, hatt egne erfaringer med hvordan det var å ta seg av alvorlig syke den gang med deres vold og utagering. Likeledes burde sosialhistorikere ideelt sett også hatt personlige tilknytningspunkter til et samfunn der det ikke fantes noe utbygd omsorgsapparat og hvor ressursene for å løse tilleggsproblemer var begrensede. Bruk av kroppslige virkemidler generelt, herunder frihetsberøvelse, må også sees i forhold til samtidig kontekst, til andre deler av samfunnslivet der det kunne gå hardt for seg, for man legger 2000-tallets målestokk på det man finner.

Blombergs bok er «gammeldags» i den forstand at den, riktignok i avdempet form, gjentar trekk fra det nærmest blinde autoritetsopprør som vi av og til opplevde i 1970-årene. Det finnes medisinhistorisk litteratur fra denne perioden som bare kan forstås ut fra tidsånden. Blombergs arbeid har et visst preg av å være en etternøler i denne sjangeren. Det er synd. For *Galskapens hus* inneholder mye verdifullt og interessant stoff, men forfatteren ødelegger for seg selv med sin dogmatiske tilnærming til temaet.

Øivind Larsen
Oslo

Litteratur

1. Winge P. Den norske sinnssygeret, historisk fremstillet. 3 bd. Kristiania, 1913–1917.